

באנו חושך לגרש

כתב: עידו הררי

לא במקרה אנחנו חוגגים את חג החנוכה בחורף, כשהימים קצרים והלילות ארוכים. במקומות נוספים בעולם מתקיימים בעונה זו חגים המוקדשים לאור. החורף הוא עונה כהה: קר, יורד גשם, הגשמים מכסים את העננים, ואם אין זה מספיק - גם השמש שוקעת מוקדם.

אי אפשר לשחק בחוץ עד מאוחר כמו בקיץ, וצריך להתכנס בבית או במקום מוגן אחר, מואר וחם. אבל בחורף שלנו יש נקודת אור אחת – חג החנוכה. במשך שמונה ימים אנחנו מדליקים נרות ועוזרים לגרש קצת את החורף הקודר.

כתר עם שבעה נרות דקיקים

לא רק חג החנוכה נחגג בתקופה שבה החורף מגיע לשיאו, והימים הם קצרים ביותר. במקומות שונים בעולם מקיימים מנהגים וחגים המוקדשים לאור דווקא בתקופה החשוכה של השנה.

ב-13 בדצמבר נחגג בנורבגיה ובשוודיה חג מיוחד, חגה של לוסֶיה הקדושה. לוסֶיה, שמקור שמה במילה הלטינית "לוֹקֶס" - אור - נחשבת האחראית על האור ועל העיוורים (שהם, בעצם, "חסרי אור"). לפני יותר מאלף שנה, כאשר רק התחילו לחגוג שם את החג, הוא נערך ביום הקצר ביותר של השנה (היום שלאחריו מתחיל היום שוב להתארך, והלילה - להתקצר). מאז ועד היום הוא חג של אור. ביום חגה של לוסֶיה, עם אור ראשון, הבת הבכורה לובשת לבן ומעירה את שאר בני הבית בשירה. היא מגישה להם את המאכל המיוחד של החג: לחמניות מתוקות עם צימוקים. לראשה היא חובשת כתר עם שבעה נרות דקיקים.

שבעת הנרות של הקואנזה

חג חדש שנחגג בחורף ושבנו לאור יש תפקיד מרכזי, הוא הקואנזה. אותו חוגגים השחורים בארצות-הברית. את החג הזה המציאו רק בשנת 1966, כדי להזכיר לשחורים באמריקה את שורשיהם האפריקנים ואת המסורות של אבותיהם. הקואנזה נמשך שבעה ימים, מ-26 בדצמבר עד הראשון בינואר. אחד מסמלי החג הוא הקינרה, מין מחזיק נרות הדומה מאוד לחנוכייה עם שבעה קנים. הקנים והנרות שבתוכם מסמלים את שבעת הערכים החשובים שהחג מציין – אחדות, עצמאות, אחריות, עבודה משותפת, כוונה, יצירתיות ואמונה. בכל יום מימי החג מוסיפים נר לקינרה, ומדליקים את הנרות כדי להזכיר את הערכים הללו.

מתוך – העיקר שהבנו כתה ד'

ענו על השאלות בחוברת
המשימות בעמודים 3 – 1

בָּאנוּ חֶשֶׁד לְגֶרֶשׁ

מילים: שרה לוי נתאי

בָּאנוּ חֶשֶׁד לְגֶרֶשׁ.
בְּיָדֵינוּ אור וְאֵשׁ.
כָּל אֶחָד הוּא אור קָטָן,
וְכָלֵנוּ - אור אֵיתָן.
סוּרָה חֶשֶׁד! הִלָּאָה שְׁחֹר!
סוּרָה מִפְּנֵי הָאור!

קבלו מהמורה הנחיות לעבודה

הוראות למשחק – "נר לי דקיק"

החומרים הדרושים

נר

חוטים

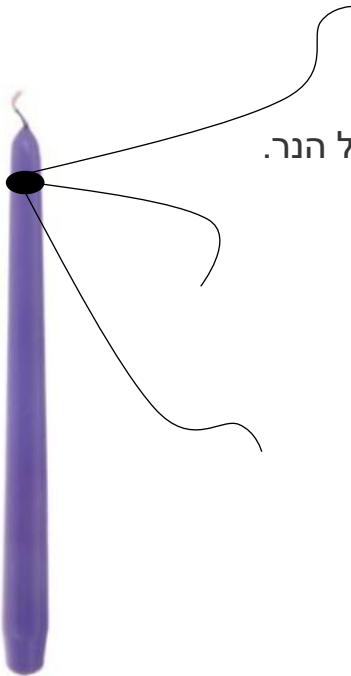
מספרים

בקבוק פלסטיק

המשחק
מיועד ל –
4 - 5
משתתפים

הכנת המשחק

1. גוזרים חוטים בגודל שווה כמספר המשתתפים.
אורך החוט יהיה אורך היד של אחד המשתתפים.
2. כל המשתתפים לוקחים חוט וקושרים אותו אל הקצה העליון של הנר.
3. לוקחים בקבוק פלסטיק – לא משנה הגודל.
4. מכניסים לבקבוק מעט חול.
5. מניחים את הבקבוק על הרצפה.
6. המשתתפים עומדים מסביב לבקבוק.
7. כל אחד מחזיק בקצה החוט שלו – כך שהנר באוויר.

המטרה – הכנסת הנר לבקבוק ביחד.

שימו לב - אסור לגעת בנר.

שוחחו בכתה על המשחק ששיחקתם.
הכינו תכנון כתיבה.
הציגו בפני המורה.
כתבו בהרחבה במחברת על המשחק.

מסיק הזיתים כבר כאן מאת: תמר זקס

כבר לפני שנים רבות הוכתר שמן הזית בתואר "מלך השמנים". בימים אלו חלה עונת המסיק – זהו הזמן שבו הזיתים מבשילים, נאספים ומובאים אל בית הבד, שם מפיקים מהם שמן. כמדי שנה, מזמינים אותנו מגדלי הזיתים אל המטעים כדי למסוק זיתים ולהפיק מהם שמן בבתי בד עתיקים, לשמוע סיפורים וגם להכין מאכלים מתובלים בשמן זית זך וטעים.

הזית הוא פרי קטן הצומח על עץ הזית, שהוא עץ ירוק עד. כלומר, עץ שמכוסה עלים לאורך כל השנה. תוחלת החיים של עץ הזית ארוכה במיוחד – ישנם עצי זית בני מאות שנים שעד היום מניבים זיתים מעולים. את הפרי הקטן אי אפשר לקטוף ומיד לאכול. מפיקים ממנו בעיקר שמן, שמשתמשים בו למאכל, למריחה על הגוף ולייצור סבונים. בעבר היה נהוג למשוח מלכים וכוהנים בשמן זית עם כניסתם לתפקיד ולהאיר באמצעותו את מנורת בית המקדש.

מתי אוספים את הזיתים?

איכות השמן תלויה בהבשלתם של הזיתים. לכן יש למסוק (לקטוף) את הזיתים מהעץ כאשר הם בגוון של ירוק עד שחור. זיתים שחורים טובים למאכל, אך הם בשלים מדי להכנת שמן איכותי.

קטיף הזיתים ואיסופם נעשה בשתי דרכים:

נקיפה – טלטול ענפי העץ עד לנפילת הפירות ואיסופם מן הארץ.

חליבה – משיכת הפירות לאורך הענף בעדינות.

מפיקים את שמן הזית

את הזיתים שנמסקו מביאים אל בית הבד (מקום הפקת השמן) תוך 24 שעות כדי שלא יתססו ויתקלקלו. השלב הראשון הוא הריסוק – מרסקים את הזיתים לעיסה שנראית כמו דייסה ירוקה. השלב השני הוא הסחיטה – בו מפרידים את החומרים המוצקים מהנוזלים על ידי הפעלת לחץ על רסק הזיתים. השלב השלישי – שלב הפרדת השמן מהמים ומהלכלוך ואחסון השמן במכלים.

ענו על השאלות בחוברת
המשימות בעמודים 5 - 6

